

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-4-56 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 13-57/807-344

Karar Tarihi : 09.10.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Zeynep ŞENGÖREN, Gülçin DERE

C. BAŞVURUDA

BULUNAN

- Çelik Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Reşitoğulları Otomotiv Turizm Petrol Ürünleri İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Temsilcileri: Kemal Tahir SU
Turan Güneş Bulvarı No.100/20 Yıldız 06550 Ankara

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR

- : Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.
Fatih Sultan Mehmet Mahallesi Balkan Caddesi No:47 PK 34770
Ümraniye İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin hükümlerine aykırı olarak Çelik Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ek satış yeri açmasını ve tesisini yetkili dağıtım sistemine dahil başka bir teşebbüse devretmesini engellediği iddiası.

- (1) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Van'da Renault ve Dacia markalı araçların yetkili dağıtıcısı olarak motorlu araçların ve bunların yedek parçalarının satışı ile bakım onarım hizmetlerinin verilmesi faaliyetinde bulunan Çelik Otomotiv Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Çelik Oto)'nin Ankara ilinde ek satış yeri açmak istediği, ancak Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. (MAİS)'nin ek satış yeri açılmasına izin vermediği ve MAİS'in 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2005/4 sayılı Tebliğ) hükümlerine aykırı hareket ettiği belirtilmiştir. Ayrıca Çelik Oto'nun yine 2005/4 sayılı Tebliğ ile kendine sağlanmış olan dikey anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerin, dağıtım sisteminde bulunan ve dağıtıcı veya yetkili servis tarafından seçilen başka bir dağıtıcıya veya yetkili servise aktarılması serbestisinin de MAİS tarafından engellendiği ve bu uygulamanın da 2005/4 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırı olduğu ifade edilerek nihai karara kadar ortaya çıkabilecek ve telafisi güç hasarların önlenmesi için 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında geçici tedbir kararı alınması talep edilmiştir.
- (2) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 31.05.2013 tarih ve 3434 sayılı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 28.06.2013 tarih ve 2013-4-56/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun 11.07.2013 tarihli toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Diğer taraftan şikayetçinin geçici tedbir talebi, Kurul'un 11.07.2013 tarih ve 13-44/568-M(2) sayılı Kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden reddedilmiştir. Konuya ilişkin karar uyarınca düzenlenen 02.10.2013 tarih ve 2013-4-56/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

- (3) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, başvuru konusu iddia ile ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yapılan İnceleme ve Tespitler

I.1.1. Çelik Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti. (Çelik Oto)- Reşitoğulları Otomotiv Turizm Petrol Ürünleri İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Reşitoğulları) ile Yapılan Görüşme

- (4) Çelik Oto¹ yetkilileri tarafından,
- Çelik Oto'nun Van'da 30 yıla yakın bir süre MAİS bayiliği yaptığı, 2005/4 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girmesi ile MAİS'in kendilerini toplantıya çağırdığı, artık seçici dağıtım sistemini seçtiklerini ve münhasır bayilik sistemi ile çalışılmayacağını belirttiği,
 - 2005/4 sayılı Tebliğ uyarınca revize edilen sözleşmelere göre, Ankara'da ek satış yeri açma konusundaki taleplerini 2008 yılında MAİS'e ilettikleri, kendilerine şifahiye yatırıma başlamaları söylenmekle birlikte, öncelikle bu noktada satış sonrası hizmetlerin verilebileceği, bilahare satış faaliyetlerinin yapılabileceği, bu konudaki nihai kararın MAİS tarafından verileceğinin bildirildiği,
 - Ek satış noktası için yatırım yapmaya başladıkları, fakat yatırımın sonuna doğru Ankara'da kendilerine yeni bir bayilik ve yeni bir tüzel kişilik altında faaliyet göstermelerinin teklif edildiği, 2010 yılı başında MAİS'le yapılan görüşme sonucunda ek satış yeri açmalarına izin verilmediği, sadece yetkili servis olmalarına izin verildiği, satış yapmak istendiğinde MAİS'in tali bayisi olmaları yönünde baskı yapıldığı, Van yetkili satıcılığına bağlı ek satış yeri olarak satış yapmak istenildiğinde ise satışlarının engellenmeye çalışıldığı ifade edilmiştir. Örnek olarak, nihai müşteriye satış konusunda anlaşma yapılmış bir aracı kendilerine teslim etmeyip, bu aracı sadece müşterinin teslim alabileceğinin belirtildiği ve aracın MAİS Ankara Şube'de yaklaşık 3 hafta boyunca saklandığı,
 - Dolayısıyla MAİS'in aslında hukuken seçici dağıtım sistemi ile faaliyet göstermekle birlikte fiilen bölgesel münhasırlığı devam ettirmeye çalıştığı, örneğin MAİS'in İzmir şubeye bağlı faaliyet gösteren Fethiye'de bir bayisinin bulunduğu ifade edilmiş ve MAİS'in Türkiye'de herhangi bir ek satış yerinin bulunmadığı,
 - Halihazırda MAİS şube üzerinden satış yaptıkları, kendi stoklarının bulunmadığı, fiyatları MAİS'ten aldıkları ve serbestçe belirleyemedikleri, zaman zaman MAİS'in satış yaparken kendilerine verdiği fiyattan daha düşük bir fiyatı müşteriye verdiği, tali bayi olarak yaptıkları satışlarda da (2010 yılında MAİS ile yapılan görüşmelerde Ankara'daki tesisin Çelik Oto ile bağlantılı olmamasının istenmesi üzerine kurulan Reşitoğulları tüzel kişiliği adına satış yapılmasına karşın) kendi fiyatlarını belirleyemedikleri, kendilerine azami indirim oranlarının bildirildiği, yaptıkları satış üzerinden sadece komisyon aldıkları, faturanın MAİS Şube tarafından kesildiği, teslimatın ise kendileri tarafından yapıldığı ve
 - Mevcut durumda finansal kayıplarını telafi edebilmek adına yetkili servis ve tali bayiliği MAİS yetkili satıcı ve servisi olan Arkas'a devretmek istedikleri, Arkas ile bu çerçevede görüşme yaptıkları, ancak, MAİS'in, Arkas'ın lokasyon değiştirmesine, dolayısıyla bu devir işlemine izin vermediği, anılan bu uygulamaları ile MAİS'in, 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı olarak ek satış yeri açmalarını ve devir serbestisini engellediği

ifade edilmiştir.

¹ Halihazırda Reşitoğulları Otomotiv Turizm Petrol Ürünleri İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Reşitoğulları) unvanı altında yeni motorlu taşıtların satışı bakımından MAİS Ankara şubesine bağlı tali bayi ve satış sonrası hizmetler bakımından yetkili servis olarak ticari faaliyetini sürdürmektedir

I.1.2. MAİS Yetkilileri ile Yapılan Görüşme

- (5) Yerinde incelemenin sonunda MAİS yetkilileri ile yapılan görüşmede,
- MAİS dağıtım sisteminin iki şebeke olarak yapılandırıldığı,
 - Birinci şebeke noktalarının MAİS Genel Müdürlüğü ile yetkili satıcı ve/veya servis sözleşmesi olan noktaları olup sayılarının mevcut durumda 75 adet olduğu, ayrıca MAİS Genel Müdürlüğü'ne ait 5 adet şube ile birinci şebekedeki teşebbüslere bağlı olan 42 adet ek satış yeri (uydu) bulunduğu, ek satış yerlerinin bağlı oldukları yetkili dağıtıcının tüzel kişiliği altında faaliyet gösterdiği,
 - İkinci şebekedeki noktaların ise, birinci şebekedeki teşebbüsler ile sözleşme imzaladıkları, MAİS bu sözleşmelere taraf olmamakla birlikte, şirketin bu noktalar üzerinde denetim yetkisi bulunduğu, ikinci şebekedeki teşebbüslerden şubeye bağlı olanların MAİS Genel Müdürlüğü ile konsinye satış sistemi ile çalışmakta olduğu, satışların faturasının şube tarafından kesildiği, yetkili satıcılara bağlı olanların ise yetkili satıcı adına fatura kestiği, mevcut durumda ikinci şebekede 87 adet nokta bulunduğu,
 - Bağlı satış noktasının aracın mülkiyetini üzerine almadığından daha düşük bir sermaye ile satış yapma imkanına sahip olduğu, MAİS açısından bu durumun satış ağını genişletmesini sağladığı, bu bağlamda ikinci şebekedeki noktaların, eğer kriterleri sağlarsa birinci şebeke noktası haline gelmeleri önünde bir engel olmadığı ve bu konuda (.....) MAİS yetkili satıcısının örnek teşkil edeceği,
 - Reşitoğulları'nın, Çelik Oto adı ile Van Erciş yetkili satıcısı ve servisi olarak faaliyet gösterdiği, MAİS'e ek satış noktası açmak konusunda bir talepleri olmadığı, Ankara'da bir ana bayi açma taleplerinin olduğu, yatırıma başladıkları ancak, 2010 yılında mali açıdan sıkıntıya girdikleri ve mali kriterleri sağlayamadıkları için kendilerine ana bayilik verilemeyeceğinin ancak tali bayi olarak faaliyet gösterebileceklerinin belirtildiği, servis olma kriterlerini karşıladıkları için 2 adet markada (Renault ve Dacia) yetkili servislik verildiği,
 - Ayrıca, gerek Van – Erciş Çelik Oto Yetkili Satıcılığı, gerekse Reşitoğulları Yetkili Servisliği dönemlerinde bu nokta ile finansal güçlükler yaşandığı, Reşitoğulları'na 2011 ve 2013 yıllarında olmak üzere 2 defa MAİS A.Ş.'ye olan borçlarının ödenmesi ve teminat mektubu hedeflerine uyulması konularında ihtar çekildiği, Reşitoğulları'nın yetkili servisini Arkas'a devretmesine ilişkin olarak MAİS'e bir talep gelmediği, dolayısıyla MAİS'in bu devre itiraz etmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı, Arkas'ın kendi ekonomik analizi doğrultusunda Ankara yetkili satıcılığını kapatmak istediği ve 1 Ağustos 2013 tarihinden geçerli olmak üzere fesih talebinde bulunduğu ifade edilmiştir.

I.1.3. Çelik Oto'dan Elde Edilen Belgeler

- (6) Başvuru sahibi tarafından Kurumumuza yapılan başvuruda birtakım e-postalara yer verilmiştir.
- (7) **Belge 1:** 04.02.2010 tarihinde MAİS'in o dönemdeki Müdürü (.....) tarafından Renault çalışanlarına Reşitoğulları tesisinin dış cephe tasarımı ile ilgili olarak gönderdiği e-postada şu ifadeler yer almaktadır:

“ ...

Bu noktada, bildiğinizi zannettiğim üzere, 'şimdilik' sadece satış-sonrası noktası olacak (1. Şebeke, Mais'e bağlı) SATIŞ SÖZ KONUSU DEĞİL (şimdilik, sonrasına bakarız!)

13-57/807-344

...”

- (8) Reşitoğulları, bağlı noktaların yeniden satış fiyatının Şube tarafından tespit edildiğini gösteren e-postalar sunmuştur. Aşağıda bu e-postalardan bir örnek bulunmaktadır:
- (9) **Belge 2:** 13.12.2011 tarihinde MAİS Ankara şube çalışanı (.....) tarafından Ankara bağlı satış noktalara gönderilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Renault ve Dacia araçlarımızda yapılabilecek maksimum indirim oranlarını lütfen satış ekibinizle paylaşınız.

RENAULT

SY5 1.2- FLU-LAT--%5

Diğer MODELLERİMİZ için %3

2011 modeller ---%6

...”

I.1.4. MAİS'ten Elde Edilen Belgeler

- (10) **Belge 3:** 06.11.2012 tarihinde Reşitoğulları yetkilisi (.....) tarafından MAİS (.....) Müdürü (.....) gönderilen ve Genel Müdür (.....) bilgi olarak iletilen e-postada 01.11.2012 tarihinde Autoshow nedeniyle TÜYAP'ta gerçekleşen toplantıya değinilmiş ve ilgili toplantının notları hazırlanarak e-posta ekine eklenmiştir. Ekte yer alan notlarda özetle, MAİS'in görüş ve onayları alınarak Ankara'da plaza yatırımına başlandığı, Erciş'te mevcut Çelik Oto yetkili satıcılık faaliyetine bağlı olarak sinyalizasyon ve faaliyete başlama aşamasında MAİS'in diktesi ile Reşitoğulları olarak faaliyete başlandığı, ancak bağlı satış noktası olmalarının şirket büyüklüğünü ve hacmini daralttığı, 26 aylık işletme aralığında 3.2 milyon TL zarara uğradıkları belirtilmiştir.
- (11) **Belge 4:** 29.01.2013 tarihinde Reşitoğulları yetkilisi (.....) tarafından OYAK Genel Müdürü (.....) sekreterine Genel Müdür ile görüşme talepli olarak gönderilen ve (.....) sekreteri tarafından MAİS Genel Müdürü (.....) iletilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Bildiğiniz gibi, biz Çelik otomotiv olarak Van Erciş ilçesinde 1989 ve 2011 yılları arasında Renault, Dacia ve Oyak Sigorta acenteliklerinin faaliyetlerini sürdürdük.

2008 yılında Blok Muafiyet yasasına dayanarak Ankara ilinde Renault markasında yer almamız ile ilgili talebimizi Mais Genel Müdürümüz Sayın (.....) sözlü olarak bildirdik. Görüşmemiz neticesinde Genel Müdürümüz Sayın (.....) Müdürü (.....) ve (.....) Müdürü (.....) bizzat çağırarak talebin değerlendirilmesini istedi.

Tam bu sırada Ankara Yetkili Satıcısı olan Çetaş, Yetkili Bayiliği bırakınca; bizde projemizi oluşturup Genel Müdürümüz Sayın (.....) randevu talebinde bulunduk...

..Talebimizin içeriği kapanacak olan Çetaş Yetkili Bayi'nin yerine Ankara'da Renault Marka ve imajına yakışır şekilde yeni bir yatırım yapmak olduğunu detaylı olarak anlattık. Bunun yanı sıra yapacağımız yatırımla ilgili Projemizi sunduk

... Görüşme sırasında ayrıca Sayın Merih TÜZÜN bayilik onayının olacağını ve yapılacak yatırım ve sermaye yapısı ile ilgili 1 ay içerisinde bizleri tekrar görüşmeye çağıracaklarını izah ettiler.

...

Netice itibari ile Renault standardında yapmış olduğumuz bu yatırım, bayilik olamamasından

13-57/807-344

dolayı işletme geliri kullanmış olduğumuz yatırım kredisini karşılayamadığımızdan Van Erciş'te bulunan Çelik Oto Yetkili Bayiliğimizi Renault Mais'e olan borç ve işletme zararlarımızdan dolayı satmak zorunda kaldık.

...

- (12) **Belge 5:** İstanbul Beyoğlu 18. Noterliği tarafından düzenlenen MAİS tarafından Reşitoğulları'na çekilen 03.08.2011 ve 24.06.2013 tarihli iki ihtarnamede Reşitoğulları'nın yetkili servis sözleşmesinden kaynaklanan vadesi geçmiş borçlarını ödemesi, teminat mektuplarının tamamlanarak finansal durumunun iyileştirilmesi, aksi takdirde sözleşmenin feshedileceği ihtar edilmektedir.
- (13) **Belge 6:** MAİS'ten elde edilen ve Arkas tarafından 30.07.2013 tarihinde MAİS'e gönderilen fesih bildiriminde; "MAİS ile akdetmiş olduğumuz Renault ve Dacia Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri'ni gördüğümüz lüzum üzerine fesh ettiğimizi ve fesih işleminin 01.08.2013 tarihi itibari ile işleme konmasını arz ederiz." ifadesine yer verilmiştir.
- (14) **Belge 7:** 26.07.2013 ve 01.08.2013 tarihinde MAİS (.....) Müdürü (.....) tarafından MAİS çalışanlarına gönderilen e-postalarda sırasıyla İstanbul Yetkili Satıcısı (.....) ve İstanbul Yetkili Satıcısı (.....) devri ile ilgili bilgi verilmektedir.
- (15) MAİS tarafından gönderilen Kurum kayıtlarına 06.09.2013 tarih ve 6319 sayı ile intikal eden yazı ekinde Reşitoğulları'nın ve Çelik Oto'nun finansal durumu ve MAİS nezdindeki kredibilitesine ilişkin olarak aşağıdaki belgelere yer verilmiştir.
- (16) **Belge 8:** İstanbul Beyoğlu 18. Noterliği tarafından düzenlenen MAİS tarafından Reşitoğulları'na çekilen 08.02.2011 tarihli ihtarnamede Reşitoğulları'nın Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nden kaynaklanan vadesi geçmiş borçlarını ödemesi, aksi takdirde sözleşmenin feshedileceği ihtar edilmektedir.
- (17) **Belge 9:** İstanbul Beyoğlu 18. Noterliği tarafından düzenlenen MAİS tarafından Çelik Oto'ya çekilen 08.02.2011 tarihli ihtarnamede Çelik Oto'nun Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nden kaynaklanan vadesi geçmiş borçlarını ödemesi, aksi takdirde sözleşmenin feshedileceği ihtar edilmektedir.
- (18) **Belge 10:** Çelik Oto tarafından 19.12.2011 tarihinde MAİS'e gönderilen fesih bildiriminde; "MAİS ile akdetmiş olduğumuz Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'ni gördüğümüz lüzum üzerine 16.12.2011 tarihinden geçerli olmak üzere gayrikabili rücu fesh ettiğimizi ve fesih işleminin işleme konmasını arz ederiz." ifadesine yer verilmiştir.

I.1.5. (.....)'den Elde Edilen Bilgiler

- (19) (.....) yetkilisi ile yapılan görüşmede; şirket yetkilisi, (.....)MAİS şubeye bağlı olarak Renault ve Dacia marka araçların dağıtım ve servisi ile iştigal ettiğini, şubeye bağlı olarak konsinye satış yaptıklarını, zira MAİS'in belirlediği yetkili satıcı olmak için gereken mali kriterleri henüz sağlayamadıklarını, satış ve servis standartları bakımından MAİS'in kriterlerini karşılamalarına rağmen yetkili bayi olmak bakımından mali kriterleri karşılayamadıklarını, bununla birlikte önümüzdeki dönemde bu kriterleri karşılarlar ise yetkili bayi olmak yönündeki taleplerini MAİS'e iletmeyi düşündüklerini belirtmiştir.

I.1.6. Arkas Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. (Arkas)'den Elde Edilen Bilgiler

- (20) Arkas tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 01.10.2013 tarih ve 6863 sayı ile intikal eden yazıda, Arkas'ın Ankara'da Nata Vega Alışveriş Merkezi içerisinde faaliyet gösteren

13-57/807-344

bayilerini başka bir lokasyon ve binaya taşımaya karar verdikleri, bu süreçte Reşitoğulları binası da dahil olmak üzere en az beş bina sahibi ile görüşmelerinin olduğu, Reşitoğulları bina sahibi Bülent Çelik ile bina kira rakamı, markaların tamamının yerleşip yerleşemeyeceği ve bu durumda ortaya çıkacak yatırım maliyeti hakkında görüştükleri, bununla birlikte Reşitoğulları binasını, binanın lokasyonunun uygun bulunmaması ve yapılması düşünülen değişikliklere ait maliyetlerin yüksek bütçeli olması sebebi ile uygun bulmadıkları belirtilmiş ve bu veya başka bir bina için MAİS ile herhangi bir görüşmelerinin olmadığı ifade edilmiştir.

- (21) Ankara Volvo ve ikinci el ticareti yapmak için anlaşmaya vardıkları binaya ilişkin kararlarında ise, Siteler Bölge potansiyeli, Samsun Bulvarının trafik hareketi ve anahtar teslimi bina yatırımının mal sahibi tarafından yapılıyor olmasının etkin olduğu belirtilmiştir.

(.....TİCARİ SIR.....)

I.1.7. Bağlı Satış Noktalarından (Yetkili Tali Satıcılardan) Elde Edilen Bilgiler

- (22) MAİS bağlı satış noktalarından Kurumumuza gönderilen yazılarda,
- (.....) yetkili satıcı olma kriterlerini sağlayamadığı için bağlı satış noktası olarak faaliyet gösterdiğini,
 - (.....) bağlı satış noktası olarak faaliyet gösterilmesinin şirketlerinin kendi tercihi olduğunu,
 - (.....) ise, yetkili satıcı olabilmek için gereken fiziki ve mali kriterleri sağlamalarına rağmen, MAİS'in kendilerine yetkili satıcılık yetkisini vermemesi sebebiyle bağlı satış noktası olarak faaliyet göstermekte olduklarını

ifade etmiştir.

I.1.8. Ek Satış Yerlerinden (Uydu Noktalardan) Elde Edilen Bilgiler

- (23) MAİS bayilerinin ek satış noktalarından Kurumumuz kayıtlarına gönderilen yazılarda, (.....)MAİS'in ek satış yeri açılmasını zorlaştırıcı herhangi bir faaliyeti olmadığını ifade etmişlerdir.

I.2. Gerekçe Ve Hukuki Dayanak

- (25) Öneri çerçevesindeki iddialar esasen iki başlık altında toplanabilir. Bunlardan ilki, Çelik Oto'nun ek satış yeri açmasının engellendiği ve Rekabet Kurulu'nun 17.06.2013 tarih ve 03-43/489-211 sayılı Kararı ile MAİS'in "Dağıtım ve Tali Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri"ne verilen muafiyeti ek satış yeri açılmasının engellenmesi amacıyla kötüye kullandığı iddiasıdır. Diğer iddia ise Çelik Oto'nun kapanmasının ardından Reşitoğulları unvanı ile Ankara'da faaliyet gösteren şirketin Yetkili Servis ve Tali Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini MAİS yetkili dağıtım ağı içerisindeki diğer bir teşebbüse devrinin engellenmesidir.
- (26) Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasak*" kabul edilmiştir.

13-57/807-344

- (27) Bununla birlikte, 2005/4 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi uyarınca yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde bu Tebliğ'de düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur. Dolayısıyla MAİS ile şikayetçi Reşitoğulları arasındaki ilişkinin de 2005/4 sayılı Tebliğ ile uyumlu olması gerekmektedir.
- (28) Bu iki iddia 2005/4 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri ve önaraştırma sürecinde elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde incelenecektir.

I.2.1. Ek Satış Yeri Açılmasının Engellendiği İddiası

- (29) Kurumumuza yapılan başvuruda ve ek açıklamalarda Van Renault ve Dacia yetkili satıcı ve servisi olan Çelik Oto'nun 2008 yılında Ankara'da ek satış yer açma talebini şifahi olarak MAİS'e ilettiği, ancak MAİS'in Çelik Oto ticari unvanı altında Ankara'da ek satış noktası açılmasına izin vermediği, bunun üzerine Reşitoğulları unvanı altında 2010 yılında faaliyete başladığı, Van'da yaşanan deprem sonrasında Van'daki tesisin zarar gördüğü ve kapatıldığı, bu süreçte Ankara'daki noktaya yetkili satıcılık verileceği sözlü olarak ifade edilmesine rağmen yetkili satıcılık verilmediği ve tali yetkili satıcılığın dayatıldığı, bu çerçevede Rekabet Kurulu'nun 17.06.2013 tarih ve 03-43/489-211 sayılı Kararı ile MAİS'in "Dağıtım ve Tali Yetkili Satıcılık" sözleşmelerine verilen muafiyeti ek satış yeri açılmasının engellenmesi amacıyla kötüye kullandığı, MAİS'in halihazırda ek satış yerine sahip bayisinin olmadığı iddia edilmiştir.
- (30) 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. maddesinde, Tebliğ kapsamındaki anlaşmaların tamamını kapsam dışına çıkarmamakla birlikte muafiyetten yararlanamayan hükümlere yer verilmiştir. Bu çerçevede, seçici dağıtım sistemi içindeki hafif ticari araç veya otomobil dağıtıcısının, seçici dağıtımın uygulandığı başka bölgelerde satış veya teslimat yerleri açmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük muafiyetten yararlanamayacaktır.
- (31) MAİS'te yapılan yerinde incelemede alınan MAİS'in bayileri ile akdettiği matbu nitelikteki "MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. Dağıtım ve Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin (.....) başlıklı dördüncü maddesi aşağıdaki gibidir:

(.....TİCARİ SIR.....)

- (32) Bahse konu hükümden de anlaşıldığı üzere, MAİS ile bayileri arasında imzalanan sözleşmelerde; bayilerin ek satış noktaları açabilecekleri 2005/4 sayılı Tebliğ'in ilgili maddesine uygun olarak düzenlenmiştir. Ayrıca MAİS ile yapılan görüşmede teşebbüsün Türkiye genelinde 42 adet ek satış yeri-uydu noktası olduğu belirtilmiş ve bu noktaların bir listesi şirket tarafından sunulmuştur. Ayrıca MAİS uydu noktaları tarafından Kurumumuz kayıtlarına ulaştırılan cevabi yazılarda da ek satış yeri açılmasının MAİS tarafından engellenmediği ve zorlaştırılmadığı belirtilmiştir.
- (33) Başvuru sahibi Kurumumuza ek satış yeri açma talebine ilişkin yazılı bir belge sunmamış, talebin şifahi yapıldığını belirtmiştir. Önaraştırma çerçevesinde MAİS'te yapılan yerinde incelemede de, Çelik Oto'nun ek satış yeri açılmasına ilişkin yazılı bir başvuru bulunamamış, ayrıca MAİS yetkilileri, yapılan görüşmede şirketin ek satış yeri açılmasına ilişkin herhangi bir başvurusunun olmadığını, anılan şirketin Ankara'da yetkili satıcı ve servis açmak istediğini belirtmişlerdir.

13-57/807-344

- (34) Reşitoğulları yetkilisi (.....) Oyak Genel Müdürü'nün sekreterine gönderdiği ve MAİS Genel Müdürü'ne ulaştırılan ve Belge 4'te yer alan e-postada (.....) kendi ağzından olayların gelişimini anlatmaktadır. Anılan e-posta içeriğinden başlangıçta ek satış yeri açılmasına ilişkin bir şifahi talebin olduğu ("Blok Muafiyet Yasası'na dayanarak" ifadesinden anlaşılmaktadır), ancak o dönemde Ankara Renault-Dacia bayisinden birisinin kapanması sonucunda talebin "bayilik" olarak revize edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca bayilik için gerekli yatırım ve sermaye yapısı ile ilgili de görüşüldüğü görülmektedir. Ancak, Reşitoğulları ile yapılan görüşmede de ifade edildiği üzere, ilk aşamada anılan noktanın yetkili servis olarak faaliyete başlamasına izin verilmiş, satış faaliyetine ise bilahare başlanabileceği ve bu konudaki nihai kararın MAİS tarafından verileceği şikayetçi teşebbüse bildirilmiştir. Nitekim Belge 1'de yer verilen ve şikayetçi tarafından sunulan 04.02.2010 tarihli e-postada Ankara'daki tesisin yapımı aşamasında yapılan denetime ilişkin olarak ilgili noktanın şu aşamada sadece yetkili servis olduğu, şimdilik satış faaliyetinin olmayacağı belirtilmiştir. Bir başka deyişle, Çelik Oto Ankara'daki yatırımına başladığı sırada MAİS anılan noktanın sadece servis olarak hizmet vermesine izin vermiş, satış bakımından ise yetki vermemiş, bu konunun ileride değerlendirilebileceğini belirtmiştir.
- (35) MAİS ile yapılan görüşmede, ayrıca Çelik Oto ve Reşitoğulları'nın 2010 yılında finansal sıkıntı içine girdikleri belirtilmiş ve Reşitoğulları'na mali kriterleri karşılayamadığı için satış yetkisi verilemediği ifade edilmiştir.
- (36) Belge 8 ve 9'da kayıtlı olan 08.02.2011 tarihli ihtarnamelerden Reşitoğulları'nın yetkili servislik, Çelik Oto'nun da yetkili satıcılık sözleşmelerinden kaynaklanan vadesi geçmiş borçlarının olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Belge 5'te kayıtlı olan ve MAİS tarafından gönderilen 03.08.2011 ve 24.06.2013 tarihli ihtarnamelerde Reşitoğulları'nın vadesi geçen borçlarının ödenmesi istenmektedir.
- (37) Yukarıdaki açıklamalar ışığında, önaraştırma kapsamında elde edilen bilgi ve belgelerden MAİS'in ek satış yeri açılması konusunda ne sözleşme hükümlerinde ne de uygulamada herhangi bir engellemesinin olmadığı, Çelik Oto'nun yazılı bir ek satış yeri açma talebinin bulunmadığı görülmektedir. Şifahi olarak Çelik Oto, MAİS ile Çelik Oto arasında yapılan görüşmelerde ek satış yeri açma talebini MAİS'e ilettiğini belirtirken; MAİS ise başvuru sahibinin talebinin Ankara'da yetkili satıcı açılması şeklinde olduğunu belirtmektedir. Önaraştırma kapsamında elde edilen belgelerin ise Çelik Oto'nun talebinin ek satış yeri açılmasından ziyade yetkili satıcı olunması yönünde olduğunu desteklediği görülmektedir. Satış yetkisinin ise Reşitoğulları'nın içinde bulunduğu sıkıntılı mali durum ve bunun sonucunda gerekli finansal kriterlerin sağlanmaması gerekçesiyle verilemediği anlaşılmaktadır.
- (38) Bu nedenle, bahse konu iddiaya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun ve 2005/4 sayılı Tebliğ çerçevesinde herhangi bir işlem tesis edilmesine gerek bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.
- (39) Öte yandan, Reşitoğulları ile MAİS arasında imzalanan sözleşme sonucunda konsinye tipi bir alım satım ilişkisinin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu ilişkide, tali yetkili satıcılar bağlı oldukları şube ya da yetkili satıcı adına fatura kesmekte ve yaptıkları satışlardan komisyon almaktadırlar. Rekabet Kurulunun 17.06.2013 tarih ve 03-43/489-211 sayılı Kararı'nda da belirtildiği üzere "Dağıtım ve Tali Yetkili Satıcılık (Konsinye) Sözleşmeleri" 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değildir. Dolayısıyla hem anılan sözleşme hem de Belge 2'de yer verilen e-postalarda görülen yeniden satış fiyatının tespiti uygulamasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.

13-57/807-344

- (40) Ayrıca, MAİS'in 42 adet ek satış yerine sahip olması sebebiyle, tali yetkili satıcılığın ek satış yeri açılmasının önüne geçmek üzere kullanıldığı iddiasının yerinde olmadığı kanaatine varılmıştır. Aksine Kurumumuza tali yetkili satıcılar tarafından gönderilen yazılardan ve (.....) ile yapılan görüşmeden anılan uygulamanın yetkili satıcılık için gerekli kriterleri sağlayamayan teşebbüslerin bu yolla satış yapmasına imkan sağladığı ve çoğunlukla tali yetkili satıcıların kendi tercihleri sonucunda bu durumun gerçekleştiği kanaatine varılmıştır.

I.2.2. Devir Serbestisinin Engellendiği İddiası

- (41) Başvuruda MAİS'in Reşitoğulları'nın yetkili servis ve tali bayiliği MAİS yetkili satıcı ve servisi olan Arkas'a devretmek istediği ancak, MAİS'in, Arkas'ın lokasyon değiştirmesine, dolayısıyla bu devir işlemine izin vermediği ve devir serbestisini engellediği ileri sürülmüştür.
- (42) Tebliğ'in 4. maddesinde muafiyetin genel koşulları sayılmıştır. Buna göre, motorlu taşıtlar pazarındaki dikey anlaşmaların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında sayılabilmesi için "sağlayıcı ile dağıtıcı veya yetkili servis arasında yapılan anlaşmada, dikey anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerin, dağıtım sisteminde bulunan ve dağıtıcı veya yetkili servis tarafından seçilen başka bir dağıtıcıya veya yetkili servise aktarılmasına sağlayıcının rıza göstermesi" gerekmektedir.
- (43) MAİS ile yetkili dağıtıcıları arasında akdedilen "MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. Dağıtım ve Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin (.....) başlıklı 22. maddesinde konuya ilişkin aşağıdaki düzenlemeye yer verilmiştir:

(.....TİCARİ SIR.....)

- (44) Yukarıdaki madde hükmünden MAİS'in sözleşmelerinde devir serbestisine ilişkin olarak 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı bir düzenlemenin olmadığı görülmektedir. İlaveten ilgili sözleşme maddesinin pratikte de uygulandığı Belge 7'de yer alan e-postalarda görülmektedir. 26.07.2013 ve 01.08.2013 tarihinde MAİS (.....) Müdürü (.....) tarafından MAİS çalışanlarına gönderilen e-postalarda sırasıyla İstanbul Yetkili Satıcısı (.....) ve İstanbul Yetkili Satıcısı (.....) devri ile ilgili bilgi verilmektedir.
- (45) Arkas tarafından gönderilen yazıda; Arkas'ın Reşitoğulları bina sahibi (.....) ile bina kira rakamı, markaların tamamının yerleşip yerleşemeyeceği ve bu durumda ortaya çıkacak yatırım maliyeti hakkında görüştükleri, bununla birlikte Reşitoğulları binasını, binanın lokasyonunun uygun bulunmaması ve yapılması düşünülen değişikliklere ait maliyetlerin yüksek bütçeli olması sebebi ile uygun bulmadıkları belirtilmiş ve bu konuda MAİS ile herhangi bir görüşmelerinin olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, Arkas'ın, otomotiv yetkili satıcılığı sistemindeki (.....).
- (46) Öte yandan, önaraştırma kapsamında MAİS'le yapılan görüşmede, MAİS yetkilileri konuya ilişkin olarak, Reşitoğulları'nın yetkili servisini Arkas'a devretmesine ilişkin MAİS'e bir talep gelmediği, dolayısıyla MAİS'in bu devre itiraz etmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı, Arkas'ın kendi ekonomik analizi doğrultusunda Ankara yetkili satıcılığını kapatmak istediği ve 01.08.2013 tarihinden geçerli olmak üzere fesih talebinde bulunduğu bilgisini vermiştir. Nitekim Belge 6'da Arkas tarafından 30.07.2013 tarihinde MAİS'e gönderilen fesih bildirimine yer verilmiştir.
- (47) Yukarıdaki bilgiler ışığında MAİS'in 2005/4 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırı olarak devir serbestisini engellediği iddiasının yerinde olmadığı görülmektedir.

13-57/807-344

- (48) Bu çerçevede, başvuruya konu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (49) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

(09.10.2013 tarihli ve 13-57/807-344 sayılı Kurul Kararı)

Kurulun 09.10.2013 tarihli ve 13-57/807-344 Sayılı Toplantısında görüşülen Renault Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin hükümlerine aykırı olarak Çelik Otomotiv San. Ve Tic. Ltd. Şti.'nin ek satış yeri açmasını ve tesisini yetkili dağıtım sistemine dahil başka bir teşebbüse devretmesini engellediği iddiasına yönelik olarak hazırlanan rapor ve incelenen dosya kapsamına göre kurulca alınan şikayetin reddi ve soruşturma açılmaması kararına aşağıdaki gerekçelerle karşıyım;

1. Bilindiği üzere 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6. Maddesinde; *seçici dağıtım sistemi içindeki hafif ticari araç veya otomobil dağıtıcısının seçici dağıtımın uygulandığı başka bölgelerde satış veya teslimat yerleri açmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülüğün muafiyetten yararlanamayacağı* öngörülmüştür.

Keza MAİS'in bayileriyle akdettiği matbu nitelikteki "MAİS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. Dağıtım ve Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin (.....) başlıklı dördüncü maddesi ise aşağıdaki gibidir.

(.....TİCARİ SIR.....)

Görülebileceği üzere gerek 2005/4 Sayılı Tebliğde ve gerekse bayilerle yapılan sözleşmelerde bayilerin ek satış yeri açmasını engelleyen herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

2. Renault MAİS ve Çelik Otomotiv San. Ve Tic. Ltd.Şti yetkilileri arasında yapılan yazışmalarda teşebbüsün birinci önceliğinin Ankara'da ek satış yeri açmak olduğu sonrasında bu talebin gelişmelere ve Sağlayıcı Şirketin yönlendirmesine bağlı olarak bayiliğine dönüştürüldüğü, Teşebbüsün Ankara'da satın aldığı gayrimenkul üzerinde 2009 yılında inşaat çalışmalarına başladığı ve inşaatı Renault MAİS'in gözetiminde yürüttüğü, zaman zaman sağlayıcı teşebbüsün inşaatla yönelik müdahaleleri olduğu, diğer bir ifadeyle Renault MAİS'in şikayetçi teşebbüsü satış

13-57/807-344

bayiliği konusunda desteklediği, teŖvik ettiği anlaŖılmıŖ, ancak gerekçesi dosyada yer almayan nedenlerle hem ek satıŖ yeri açılmasına ve hem de satıŖ bayiliğine izin verilmediği, teŖebbüsün de istemediği halde Sağlayıcı teŖebbüse bağlı olarak tali bayi olarak faaliyetine devam etmek zorunda kaldığı anlaŖılmaktadır.

TeŖebbüsün mali yeterlilikleri karŖılayamaması nedeniyle bayilik verilmediği iddiası ise ancak inŖaatın yapılmasından ve Van depreminden sonra diğer bir ifade ile 2011 yılından sonra ileri sürülebilecek bir husus olup, bunda Ŗirketten ya da sağlayıcı teŖebbüsten kaynaklanan sebepler olup olmadığı, bu aŖamada bilinmemektedir. Keza toplamda 42 adet ek satıŖ yeri varken Çeliklere bu hakkın kullanılmaması, ReŖitođulları'nın inŖaata baŖlamasından sonra Ankara'da 2 adet satıŖ bayiliğine izin verilmiŖken, Adıgeçen teŖebbüse ŖatıŖ bayiliği/ek satıŖ yeri izni verilmemesinin 4054 Sayılı RKHK nun 6 ncı maddesindeki ayrımcılık eylemine uyup uymadığının incelenmesi gerekmektedir. Sağlayıcı ile TeŖebbüs arasında yapılan e-posta yazıŖmaları ReŖitođullarına satıŖ bayiliği sözünün verildiğini, ancak sonradan vazgeçildiğini ortaya koymaktadır. Ticari hayatın devamlılığı teŖebbüslerin de eylem ve iŖlemlerinde istikrarı gerektirir. Ticari hayatta "*bugün böyle yarın Ŗöyle*" anlayıŖı sözkonusu olamaz. Zira verilen sözlere bağlı olarak taraflar da kararlar almakta, sorumluluklara girmekte, harcamalar da bulunmaktadır. Diğer taraftan Raporda sözü edilen ve eklerde yer alan ve Renault Mais'e de ulaŖtıđı anlaŖılan e-maillere rağmen Çelikler'in ya da ReŖitođulları'nın ek satıŖ yeri/satıŖ bayiliği yazılı taleplerinin olmadığı Ŗeklinde değerlendirebilir miyiz, Ŗahsım bu belgeleri yazılı belge olarak değerlendirilmesi gerektiğini esasen yukarıda yer alan bilgi ve belge ve gözönünde tutularak sağlayıcı teŖebbüsün de bu doğrultuda değerlendirmesi gerektiğini düşünüyorum.

DanıŖtayın da Ŗüphe olan yerde soruŖtırma açılması gerektiği yolundaki kararları doğrultusunda; bahse konu Ŗikayet konuları ile ilgili olarak soruŖtırma açılması gerekirken, aksine Ŗikayetlerin reddedilmesi kararına katılmam mümkün olmamıŖtır.

Fevzi ÖZKAN
Kurul Üyesi